

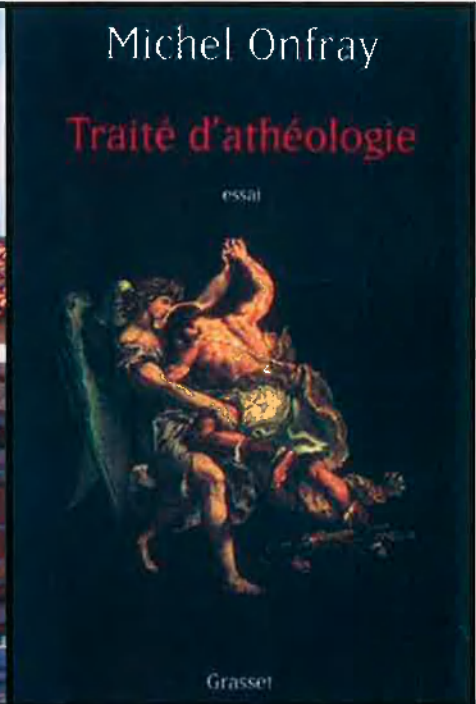
Michel Onfray, el filòsof de la **ateologia**

El darrer llibre
–‘Traité d’athéologie’,
un elogi de l’ateisme–
d’aquest filòsof
del “materialisme
hedonista”, Michel
Onfray, publicat ara
fa tres mesos, és
el gran èxit d’assaig
a l’estat francès
del 2005.

Quants milions de devots van reunir les cerimònies fúnebres en honor del papa Wojtyła? Un, dos, tres, quatre milions de persones? La xifra és imprecisa però enorme. Al mateix temps, a França, un llibre figura des de fa tres mesos entre els més venuts dins la categoria “no-ficció”. És una obra del filòsof Michel Onfray titulada *Traité d’athéologie* (“Tractat d’ateologia”), una reflexió sobre les tres grans religions monoteistes –judaisme, cristianisme i islamisme, per ordre d’aparició– i, sobretot, un discurs sobre les virtuts de l’ateisme. En aquest cas la xifra de vendes –que no vol dir de lectors, és clar– sí que és precisa: 125.000 exemplars el 30 de març. “Hi ha gent que té ganes d’escoltar la paraula d’un ateu enmig d’aquest cor de cant gregorià”, diu Onfray com a primera explicació de l’èxit. És a dir, que hi ha gent que no es vol deixar portar pel corrent, que no està disposada a oblidar que aquesta mateixa Església que admet, amb 500 anys de retard, que Galileu tenia raó, encara no ha dit res de la seva prohibició moral d’autors com, per exemple, Jean-Paul Sartre, al mateix temps que acceptava el *Mein kampf*, de Hitler, o que tampoc s’ha desdit del seu suport a Franco i la seva famosa “Cruzada”.

Antic funcionari de l’Éducation Nationale, Michel Onfray ensenya des de l’any 2002 a l’Université Populaire de Caen, una “universitat” inventada per ell i un grup d’amics, que no dona títols ni en demana, que imparteix dues hores diàries de classe, una d’explicació del professor, i l’altra destinada al debat. Onfray reuneix, cada dimarts, de 18 a 20 hores, 600 persones que no accepten que sagrat i religió es confonguin, que progrés i atur siguin una mateixa cosa, que el liberalisme sigui l’horitzó inseparable de l’època. “La gent n’està farta, del mocador islàmic a l’escola, del retorn de Jesús dins els programes d’ensenyament, del ministre Sarkozy parlant de la seva cultura catòlica, de la presència del cristianisme en la Constitució europea, de Bush i la seva pregària, de veure Bin Laden a les televisions. Patim una sobreposició de religió, de monoteisme”, resumeix el filòsof.

En 282 pàgines Onfray pretén no menysprear “els qui creuen en els esperits, en l’ànima immortal, en l’alè dels déus, la presència dels àngels i els efectes de la pregària”, però constata “que els homes fabulen per no mirar la realitat cara a cara”. Resumint, “totes les religions ens diuen que, per merèixer la vida eterna, ens cal viure com si ja fóssim morts. Prohibits els plaers,

Encara ningú no ha gosat traduir al català l'escriptor del gran èxit literari de filosofia a França, Michel Onfray (a l'esquerra). A la dreta, portada del seu darrer llibre, *Traité d'athéologie*, publicat fa tres mesos.

prohibides les pulsions, prohibit el cos, el sexe..., només hi ha lloc per el pecat!" El seu recorregut per la història de les tres grans religions té grans moments d'indignació, com el dedicat a la circumcisió ritual dels jueus, que equipara a l'escissió, i es demana per quina raó ningú no s'atreveix a criticar-ne la pràctica; el que s'ocupa del destí que donaven les societats musulmanes a jueus i cristians —l'estrella groga i el tatuatge eren norma al Bagdad del segle XI abans de ser-ho a Auschwitz—; o totes les reflexions sobre comportament cínic i sanguinari de l'emperador Constantí per transformar el cristianisme en religió d'estat, així com els passatges dedicats a sant Pau, presentat com un histèric, sàdic i mitòman. Les ximpleries més o menys documentades de Dan Brown en el seu famós *El codi Da Vinci* apareixen aquí sota la llum de la reflexió històrica i els coneixements científics. El resultat és molt més entretingut.

Onfray s'interessa també per "l'extraterritorialitat històrica" de la Torah, l'Antic i el Nou Testament i l'Alcorà, per una "particularitat metodològica que fa que historiadors i gent raonable

sembli de cop indiferent a les condicions de producció dels textos" que, segons els erudits, han pogut ser escrits al llarg de... vint-i-set segles! Cal recordar també que "cap dels quatre evangelistes va conèixer realment Jesucrist, que no hi ha cap còpia dels Evangelis abans del final del segle II, però que no serà fins al concili de Trento i centenars de traduccions de

**Les ximpleries
més o menys
documentades
de Dan Brown
apareixen aquí
sota la llum de la
reflexió històrica i
els coneixements
científics**

molt escassa garantia que els cristians no es doten d'un text de referència. El món hebraic no té la seva Bíblia fins als voltants de l'any 1000, època en què, a partir de diverses versions de l'Alcorà, se'n fabrica un de bo, és a dir, un llibre en què, com en els altres, es diu tot i el seu contrari.

Però les crítiques i constatacions d'Onfray, que són molt documentades però exposades de manera planera, són menys noves que les seves ganes de proposar una relectura de la història i de la cultura. La novetat consisteix a donar importància a autors i pensaments que han estat menystinguts per la ideologia del poder. Per exemple, Onfray recomana La Mettrie, Holbach i Helvetius enfront de Rousseau, Voltaire i Diderot, no pas perquè no respecti o admiri aquests tres darrers sinó perquè els tres primers li semblen més radicals, menys disposats a arribar a compromisos amb l'Església i els que manen. L'abat Jean Meslier, cèlebre perquè era partidari de "penjar i estrangular tots els nobles amb les tripes de tots els capellans", mereix un capítol a part, com Nietzsche —aquí no hi ha sorpresa— o la rei-

vindicació de Holbach i Feuerbach. En la seva investigació per trobar un fil coherent i ric en la tradició atea, Onfray s'atura en Montaigne i La Boétie, però cita com a origen de la seva curiositat la "il·luminació" que va tenir a la universitat quan li van explicar Lucreci: "De sobte vaig veure que es podia ser una persona moral sense necessitat de creure en Déu, que la vida no era una catàstrofe, sinó que podia ser una sort." En aquesta descoberta, altres autors representen un paper important, ja sigui Demòcrit a través de la seva descoberta merament lògica de l'àtom, Epicur i el seu hedonisme profundament moral "que permet afrontar filosòficament el problema de la mort", o el saber de Diògenes. Aquesta alternativa intel·lectual, que en el *Traité d'athéologie* queda reflectida en el magnífic capítol dedicat a bibliografia comentada, era el tema central d'un llibre precedent d'Onfray, un magnífic *Antimanuel de philosophie*

Onfray, nascut el 1959, porta publicats 24 llibres de filosofia en favor d'un "materialisme hedonista", [...] parlant del "ventre dels filòsofs" en una "crítica de la raó dietètica"

editat per Bréal l'any 2001 i del qual es van vendre més de 100.000 exemplars. El fet és que Onfray, nascut el 1959, porta publicats 24 llibres de filosofia en favor d'un "materialisme hedonista", deduint dels efectes d'una bona ampolla de Sauternes com el temps pot transformar-se, parlant del "ventre dels filòsofs" en una "crítica de la raó dietètica" –"cal descriscianitzar el cos", diu– i estenent-se també sobre consideracions estètiques.

Al marge, a més, cada dos anys, publica el seu diari, i els seus cursos d'universitat es poden trobar ara editats en disc sota el títol de *Contre-histoire de la philosophie*, disponible en la següent pàgina web d'Internet: www.fremeauxnet.com. De moment, en català ningú no ha gosat encara traduir-lo. Potser perquè resulta massa fàcil d'entendre?

Octavi Martí
(París)

cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig

UNIVERSITAT
POLITÈCNICA
DE VALÈNCIA

SERVEI DE NORMALITZACIÓ LINGÜÍSTICA

UNIVERSITAT
DE VALÈNCIA

Servei de Política Lingüística

Col·labora: **escola**
valenciana
FEDERACIÓ
D'ASOCIACIONS
PER LA LINGÜÍSTICA

Entrada gratuïta amb el carnet universitari. Reduïda per al públic en general.

Cinema infantil i juvenil: entrada gratuïta amb el carnet universitari i menors de 14 anys acompanyats.

cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig

CINEMA DOBLAT

El pianista

Dimarts 19 d'abril, a les 20 h
Cines Aragón

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps
amb aquesta butlleta

cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig

CINEMA SUBTITULAT

Dama d'honor
(La demoiselle d'honneur)
Dir. Claude Chabrol

Dijous 21 d'abril, a les 20 h
Cines Albatros

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps
amb aquesta butlleta

cinemaenvalencià

de l'1 de març al 14 de maig

CINEMA INFANTIL I JUVENIL

10.30 h Doraemon i l'imperi maia
12.30 h Doraemon, el gladiador

Dissabte 23 d'abril
Cines ABC El Saler

Entrada gratuïta per als lectors d'El Temps
amb aquesta butlleta